

כיתה
ג'

שנה חדשה פורשת כנפיה

הקדמה

מאמר חכמינו זכרונם לברכה **"טובים השנים מן האחד"** (קהלת, ד' ט'), מבטא בדיוק ובתמציתיות את ההכרה בכך שהאדם נברא לא רק כדי להשלים את עצמו אלא גם כדי להשפיע על זולתו, לשאת בעול עם חברו ולהשתדל לעזור לו. הקטנים מתחנכים כבר מילדותם לשאת בעול הצרכים של הפרט האחר ושל הכלל. השתתפות זו מתבטאת בשיתוף - הכרת האחר על כל סגולותיו, מעלותיו וכישוריו, וכן במילוי תפקידים שונים לצורך הכלל.

רציונל

הילד מטבעו הוא יצור חברתי השואף לחוש שייך לקבוצה אליה הוא משתייך. תחושת השייכות נובעת מצורך בסיסי, קיומי ורגשי. מכיוון שתחושת השייכות היא צורך קיומי, התנהגות הילד מכוונת להשיג זאת ומי שלא מוצא לו מקום בקבוצה בדרך טובה ומועילה, עלול לפעול בדרך אחרת, גם במחיר התנהגות לא מקובלת.

חשוב לאפשר לכל תלמידה לברר את מקומה בקבוצה ובכיתה. לעזור לה להבנות, כבר מתחילת שנת הלימודים, תהליכים חברתיים שיבססו את תחושתה כי היא מקובלת, מוכלת ונתמכת במסגרות אלה. אחד הצעדים בהבניית תהליכים אלה הוא מתן הזדמנות לכל תלמידה, במסגרת שיח יזום ומובנה, לשתף ברגשותיה ובציפיותיה.

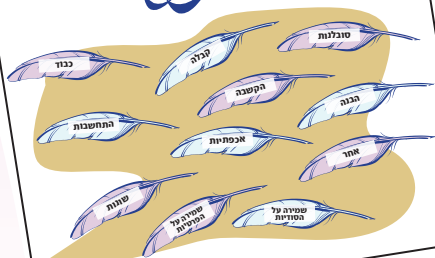
הפעילות שלפניכם מאפשרת לתלמידות לברר את סוגיית השיתוף ברגשות ובציפיות בקבוצת ההשתייכות ולבחון את אפשרויות השיתוף בכיתה. הסיפור "אסיפת החיות" המוצע בפעילות מזמן שיח בסוגייה זו בעקבות האנשת מערכות היחסים בעולם החי והעתקת המסרים לעולמן של התלמידות.

מטרות

- העלאת המודעות לתרומתו של השיתוף ברגשות ובציפיות לפרט ולקבוצה.
- בחינת היבטים מגוונים הקשורים לשיתוף ברגשות ובציפיות.
- העלאת דרכים שונות לשיתוף ברגשות ובציפיות.

מודל ההפעלה

מהלך ליצירת כללים והסכמות לשיתוף ברגשות ובציפיות בחברת התלמידות.

רגשות וציפיות בקבוצת החיות

- הקריאו את הסיפור "אסיפת החיות" והמחזו את דו השיח בין החיות, באמצעות בובות אצבע (הסיפור והאביזרים להמחזה מצורפים בהמשך).
- שתפו ברגשות ובמחשבות המתעוררים בכן בעקבות הסיפור.
- תארו:
 - היכן התרחשה העלילה המתוארת בסיפור? מי הן הדמויות המשתתפות בה?
 - "אסיפת החיות" היא מפגש מיוחד במינו" - לשם מה נפגשות החיות באסיפת החיות? מתי ובאיזו תדירות מתקיימים המפגשים? היכן מתקיימים המפגשים וכיצד הם מתנהלים?
 - הג'ירפה נעדרה משתי האסיפות האחרונות שהתקיימו בגן החיות. שערו:
 - מדוע נעדרה הג'ירפה?
 - כיצד, לדעתכן, מרגישה הג'ירפה בקבוצת החיות? לפי מה קבעתן זאת?
 - כיצד, לדעתכן, מצפה הג'ירפה שחבריה יגיבו להיעדרותה? מה היא מצפה שיאמרו? מה הייתה רוצה שיעשו? נמקו.
 - האם אתן מסכימות עם דבריו של הנישוף: "הניחו לג'ירפה. לא נשוחח עליה שלא בנוכחותה ונכבד את בחירתה"? נמקו.

קבוצה א' הנמלה

אני מרגישה... אני מצפה...

1. קראו את דבריה של הנמלה באסיפת החיות:

הנמלה אזרה אומץ ולחשה: "אני מרגישה לא כל כך חשובה. כשאני נעדרת, אף אחד לא שם לב, וכשהטווס המהודר לא מגיע, כולם מבחינים בכך".

2. כיצד מרגישה הנמלה בקבוצת החיות? מדוע?

3. כיצד מצפה הנמלה שחבריה יתנהגו כלפיה? מדוע?

התכוננו לשתף את חברותיכן בדברים שכתבתן.

קבוצה ב' הטווס

אני מרגישה... אני מצפה...

1. קראו את דבריו של הטווס באסיפת החיות:

פרש הטווס את זנבו ובהתנשאות אמר: "בזנבי המפואר והצבעוני תמיד מבחינים, וכשאני פורש אותו לרווחה, אין לי מתחרים, אבל בתוך תוכי אני מרגיש כי אף אחד לא מתעניין בי באמת, שואל לשלומי או מה דעתי, מזמין אותי לביתו או בא לבקר בביתי".

2. כיצד, לדעתכן, מרגיש הטווס בקבוצת החיות? מדוע?

3. כיצד מצפה הטווס שחבריו יתנהגו כלפיו? מדוע?

התכוננו לשתף את חברותיכן בדברים שכתבתן.

קבוצה ג' הלביאה

אני מרגישה... אני מצפה...

1. קראו את דבריה של הלביאה באסיפת החיות:
**"דלתי פתוחה. אליו אתה תמיד מוזמן", אמרה
הלביאה בחוס, "חשבתי שזה ברוך וידוע לכול, הרי
אלי כל הזמן כולם באים וממש כמו בני הבית,
מרגישים שייכים".**

2. כיצד, לדעתכן, מרגישה הלביאה בקבוצת החיות? מדוע?

3. מה מצפה הלביאה מחבריה? מדוע?

התכוננו לשתף את חברותיכן בדברים שכתבתן.

קבוצה ד' האווז

אני מרגישה... אני מצפה...

1. קראו את דבריו של האווז באסיפת החיות:
**לפתע לחש האווז הלבן: "אני הרגשתי שאכפת
לכם ממני כאשר נפצעתי וכולכם דאגתם לי".**

2. כיצד, לדעתכן, מרגיש האווז בקבוצת החיות? מדוע?

3. כיצד מצפה האווז שחבריו יתנהגו כלפיו? מדוע?

התכוננו לשתף את חברותיכן בדברים שכתבתן.

קבוצה ה'
הפילון

אני מרגישה... אני מצפה...

- קראו את דבריו של הפילון באסיפת החיות:
"אני מרגיש שאני חשוב לכם, אף על פי שאני קטן, כי תמיד אתם עוזרים לי ומלווים אותי בשבילי הגן",
אמר הפילון ודמעה נשרה על לחיו.
- כיצד מרגיש הפילון בקבוצת החיות? מדוע?
- כיצד מצפה הפילון שחבריו יתנהגו כלפיו? מדוע?

התכוננו לשתף את חברותיכן בדברים שכתבתן.

קבוצה ו'
הצב

אני מרגישה... אני מצפה...

- קראו את דבריו של הצב באסיפת החיות:
"כשזכרתם את יום הולדתי והכנתם לי מסיבת הפתעה, הבנתי שאני ממש חלק מכם אף על פי שאני ביישן ולא תמיד משתף",
אמר הצב.
- כיצד, לדעתכן, מרגיש הצב בקבוצת החיות? מדוע?
- מה לדעתכן מצפה הצב שחבריו יידעו עליו? כיצד הוא מצפה שיתייחסו אליו?

התכוננו לשתף את חברותיכן בדברים שכתבתן.

קבוצה ז' הכנרית

אני מרגישה... אני מצפה...

1. קראו את דבריה של הכנרית באסיפת החיות:
"יש לי בקשה: בשירה אני ממש אלופה ואשמח להנעים בקולי ולזמר בכל אירוע או מועד אחר. אם תאפשרו לי לעשות זאת, ארגיש שיש בי תועלת ושאני שייכת".
2. כיצד, לדעתכן, מרגישה הכנרית בקבוצת החיות? מדוע?
3. מה מצפה הכנרית שחבריה יידעו עליה? מה היא מצפה שיאפשרו לה לעשות? מדוע?
התכוננו לשתף את חברותיכן בדברים שכתבתן.

קבוצה ח' העורב

אני מרגישה... אני מצפה...

1. קראו את הקטע המתייחס לעורב:
כל חיות היער... הרימו מבטם השמימה ולנגד עיניהם צנחה נוצתו של העורב ועליה נכתב: "האם גם אני שייך?"
2. כיצד, לדעתכן, מרגיש העורב בקבוצת החיות? מדוע?
3. העורב שואל את חבריו: "האם גם אני שייך?"
שערו מה הוא מצפה שחבריו יעשו או יאמרו לו על מנת שיחוש שייך.
התכוננו לשתף את חברותיכן בדברים שכתבתן.

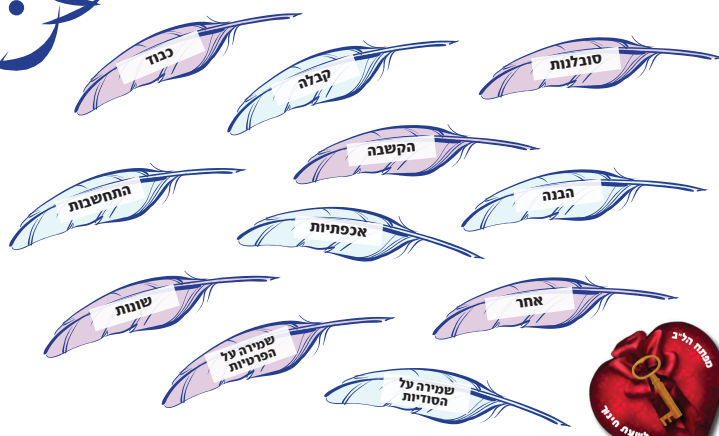
רגשות וציפיות בחברת הבנות בכיתה

- דיווח על ידי נציגות הקבוצות תוך איסוף הרגשות והציפיות.
- ברור: מה ניתן ללמוד מהדברים שצינו נציגות הקבוצות על רגשות החברות בקבוצה ועל הציפיות שיש להן בקשר ליחסים ביניהם?
- באסיפת החיות יש לכל חבר הזדמנות לשתף ברגשותיו ולספר מה הוא מצפה מחבריו. בחנו:
- האם חשוב שגם החברות בכיתתכן תשתפנה ברגשות וציפיות? מדוע? (תארו כיצד יכול השיתוף לסייע לפרט ולקבוצה בטיפול תחושת השייכות, בקידום האווירה בכיתה, בתהליך הלמידה ועוד).
- את מי תוכלו לשתף ברגשות וציפיות? (חברה קרובה, קבוצת חברות, את כל הכיתה).
- מתי תוכלו לשתף ברגשות וציפיות?
- באלו דרכים תוכלו לשתף ברגשות וציפיות? (באופן ישיר: שיחה עם חברה, קבוצה, ו/או כיתה; באופן עקיף: מכתב, טלפון, ועוד). כיצד תבחרנה את הדרך בה תשתפנה?

מהלכה למעשה

קובעים כללים והסכמות לשיתוף ברגשות וציפיות

תחילתה של שנה חדשה היא הזדמנות לקבוע כללים והסכמות לשיתוף ברגשות וציפיות. כתבו על גבי הנוצות שבהמשך על מה חשוב להקפיד בזמן השיתוף ולאחריו. תוכלו להתייחס לערכים ולהתנהגויות כמו: סובלנות, קבלה, התחשבות, כבוד, הקשבה, הבנה, אכפתיות, שונות, שמירה על הפרטיות, שמירה על הסודיות ועוד. שלבו את התוצר בסביבה הלימודית.

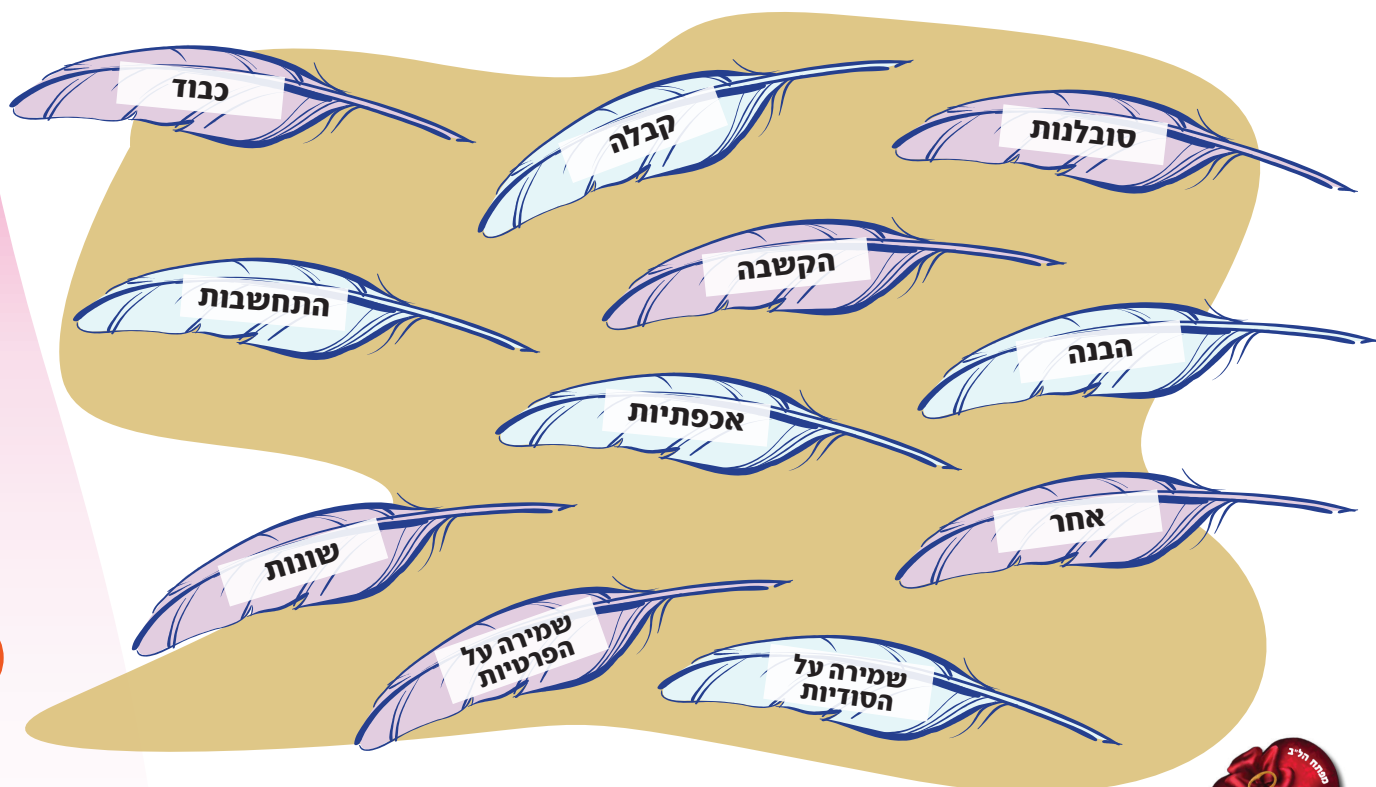
"מפתח הלי"ב" - תכנית חברתית ערכית לבתי הספר היסודיים

התכנית פותחה במשרד החינוך באגף לחינוך יסודי והותאמה למגזר החרדי באגף לחינוך מוכר שאינו רשמי

מפתח הלי"ב
החינוך לחיים בחברה

שנת לימודים חדשה בכיתתנו
כמו יונה פורשת כנפיה מעל ראשינו,
ונושאת היא ברכות
לקירוב הלבבות:
"שתהא זו שנה של שותפות
בה כל חברה תרגיש שייכות"
ואנו, על גבי נוצותיה הלבנות,
נקבע כללים והסכמות.

כבוד

קבלה

סובלנות

התחשבות

הקשבה

הבנה

אכפתיות

אחר

שונות

שמירה על
הפרטיות

שמירה על
הסודיות

כבוד

קבלה

סובלנות

איננו אדישות למה שחברותינו מרגישות!
לכן נשתדל ל...

הקשבה

הבנה

כשנרצה להביע כעסים ואכזבות, חשוב
שנעשה זאת במילים מכבדות כמו:

אכפתיות

איננו אדישות למה שחברותינו מרגישות!
לכן נשתדל ל...

שוניות

שמירה על
הפרטיות

כשנבחר לשתף ברגשות רק חברה קרובה,
חשוב לנו ש...

שמירה על
הסודיות

התחשבות

כולנו נרגיש בטוחות ומוגנות
אם בזמן השיתוף נקפיד ...
ולאחריו נקפיד...

הארנבת הקטנה והרגישה ביקשה את רשות הדבור, בהתאם לכללי השיח באסיפה, ופנתה לחבריה: "הג'ירפה נעדרת מהאסיפה. האם מישרו יודע מה שלומה?"

"היא בוודאי תגיע עוד מעט, היא תמיד מאחרת," אמר הנחש.

"שמתי לב שגם אתמול היא לא הגיעה," הוסיפה הארנבת.

והעכבר אמר בקולו הציניני: "בטח לא נאה לה לבוא, היא פשוט מתנשאת! מה שאנו עושים כאן אינו נחשב בעיניה".

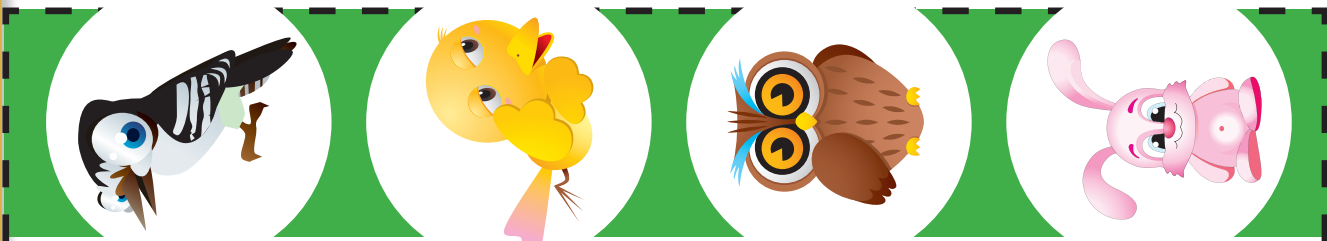
"אולי היא לא מרגישה שייכת, ולכן מהאסיפות נעדרת," הרהרה הזברה בקול.

"ולפי מה קבעת, גברת מפוספסת, שחברתנו לא מרגישה שייכת?", לגלג הקוף, "אני דווקא חושב שהיא מרגישה שייכת, עובדה שהיא הגיעה לכל ימי ההולדת".

"חבל שלא שמת לב, קופיף חקיין, שהיא אמנם מגיעה, אך תמיד יושבת בצד לבדה ולפעמים פניה עצובות," נעלבה הזברה והפנתה לו את גבה.

"אם לא טוב לה איתנו, שלא תבוא," אמר הקוף באדישות ופנה לינושון: "אדוני המכובד, האם מצב הרוח של הג'ירפה הוא נושא האסיפה?"

2

אסיפת החיות

בארץ רחוקה בין הרים וגאיות שוכן לוג חיות. בגן החיות דוירים רבים ומגוונים: בעלי כנף, יונקים, מכרסמים, זוחלים ואפילו משפחות טורפים ודורסים אשר חיים ביחד חיי שלווה ונחת.

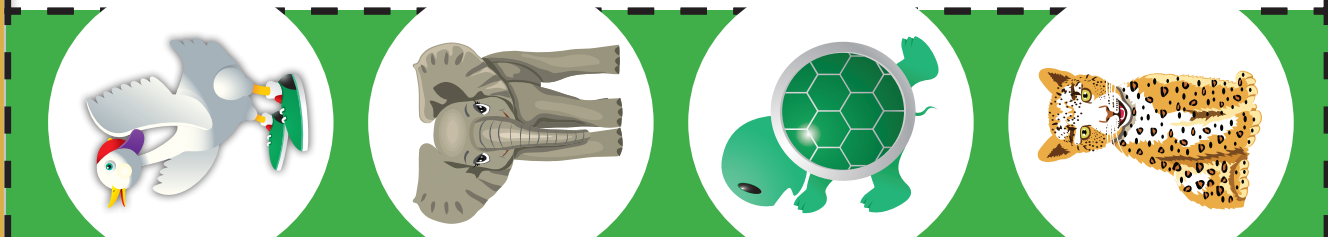
מדי ערב, לאחר שאחרון המבקרים עוזב את הגן ושעריו ננעלים, נשמעת ברחבי הגן שריקתה של הכנרית המזמינה את כולם לאסיפת החיות הלילית. למשמע השריקה המוכרת, עוזבים כולם את הכלובים והקנים, עולים ממעמקי האגמים, יוצאים מן הבריכות ומתכנסים מתחת לעץ האלון.

אסיפת החיות היא מפגש מיוחד במינו, ואף לא אחד מדיירי הגן מחמיץ מפגש זה בו ניתנת לכולם הזדמנות לשוחח, לשתף, למחות, להסכים, לייעץ, להתייעץ, להושיט יד לחברה או פשוט להיות אוזן קשבת לרחשי לבו. כך נהגו חיות הגן לנהל את ענייניהן מדי ערב ולקבל החלטות שישפכו את איכות חייהן ויאפשרו אפילו לזאב ולכבש לחיות יחדיו.

באחד מערבי האביב הנעימים כשהגיע תורו של הינושון הזקן לנהל את האסיפה, הוא פתח את פנקסו, הרכיב את משקפיו והכריז: "חברים, אני מתכבד לפתוח את האסיפה ומזמין אתכם להציע נושא עליו ברצונכם שנשוחח".

1

עזרים למורה: מעגל קשרי פרט קבוצה - שיתוף והשתתפות

בעקבות דברי הנישוף החלו החברים להרהר:
"מילים... מעשים... מה זה אומר?"

לפתע לחש האוזן הלבן: "אני הרגשתי שאכפת לכם
ממני כאשר נפצתי וכולכם דאגתם לי".

"אני מרגיש שאני חשוב לכם, אף על פי שאני קטן,
כי תמיד אתם עוזרים לי ומלווים אותי בשבילי הגן",
אמר הפילון ודמעה נשרה על לחיו.

"אני כבר פניתי בעבר לדיירי הגן והצעתי להם עזרה
בכל בעיה או עניין", אמר הנמר ומתח את איבריו,
"רשום גם זאת בפנקסך, נישוף חכם, על הצעתי זו
יכולים להעיד כל יושבי הגן".

"כשזכרתם את יום הולדתי והכנתם לי מסיבת
הפתעה, הבנתי שאני ממש חלק מכם אף על פי
שאני ביישן ולא תמיד משתף", אמר הצב.

כך המשיכו חיות הגן והעלו זיכרונות ממצבים בהם
מישהו מהדיירים התייחס אליהם ונתן להן תחושה
שהם שייכים.

הלילה ירד... נעשה מאוחר... בעוד מספר שעות
יפתח שוב הגן למבקרים.

4

לחישות וקולות רמים נשמעו מכל עבר והנישוף
פסק בקול נחרץ: "הניחו לג'ירפה. לא נשוחח עליה
שלא בנוכחותה ונכבד את בחירתה. היום נדבר על
שייכות, על היחסים בינינו ועל מה שמרגיש כל אחד
מאתנו".

הנמלה אזרה אומץ ולחשה: "אני מרגישה לא כל
כך חשובה. כשאני נעדרת, אף אחד לא שם לב
וכשהטווס המהודר לא מגיע, כולם מבחינים בכך".

פרש הטווס את זנבו ובהתנשאות אמר: "בזנבי
המפואר והצבעוני תמיד מבחינים, וכשאני פורש
אותו לרווחה, אין לי מתחרים, אבל בתוך תוכי אני
מרגיש כי אף אחד לא מתעניין בי באמת, שואל
לשלומי או מה דעתי, מזמין אותי לביתו או בא
לבקר בביתי".

"דלתי פתוחה. אליו אתה תמיד מוזמן", אמרה
הלביאה בחום, "חשבתי שזה ברור וידוע לכול, הרי
אליו כל הזמן כולם באים וממש כמו בני הבית,
מרגישים שייכים".

"כנראה זה לא תמיד ברור, ודבר לא מובן מאליו",
אמר הנישוף בידענות, כתב בפנקסו והקריא
לחברים: "אכפתיות כלפי אחרים צריך להביע
במילים ובמעשים, אם רוצים שכולם יחושו שייכים".

3

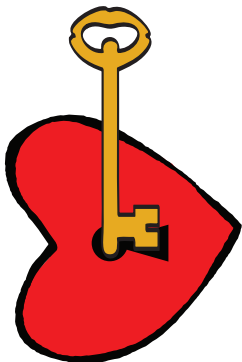
אסיפת החיות

הינשוף כחכח בגורנו והתכוון לומר דברי סיכום ולנעול את האסיפה כשלתע בקול חלוש העירה הכנרית: "יש לי בקשה: בשירה אני ממש אלוהה ואשמח להנעים בקולי ולזמר בכל אירוע או מועד אחר. אם תאפשרו לי לעשות זאת, ארגיש שיש בי תועלת ושאתי שייכת".

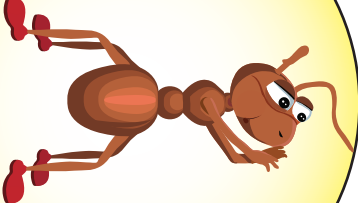
כל חיות היער הנהנו בהבנה ובהסכמה, ולמשמע משק כנפיו של העורב הרימו מבטם השמיימה ולנגד עיניהם צנחה נוצתו ועליה נכתב: "האם גם אני שייך?"

ואם אי פעם תעברו באזור, בין הרים וגאיות היכנסו לבקר בגן החיות.

עזרים למורה: מעגל קשרי טרפ ירשלי קצבול - שצוה - לותיש - ופעתשהו

צב	
אווז	
נמלה	
קוף	

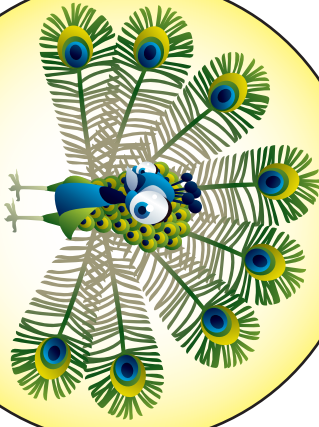
מפתח הלב
החינוך לחיים בחברה

"מפתח הלב" - תכנית חברתית ערכית לבתי הספר היסודיים

התכנית פותחה במשרד החינוך באגף לחינוך יסודי והותאמה למגזר החרדי באגף לחינוך מוכר שאינו רשמי

עזרים למורה: מעגל קשרי פרט קבוצה - שיתוף והשתתפות

 לביאה	
 כנרית	
 יושף	
 טוס	

מפתח חל"ב
החינוך לחיים בחברה

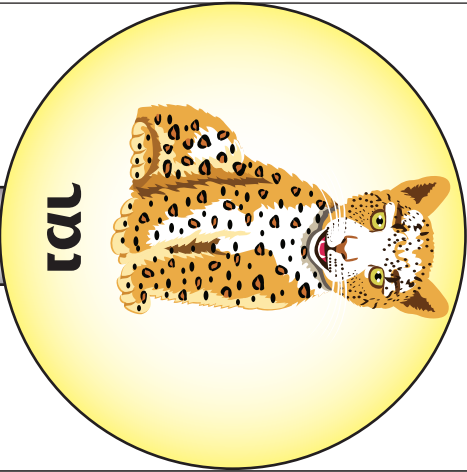
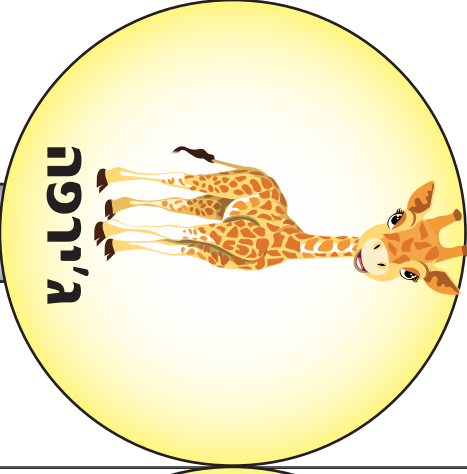
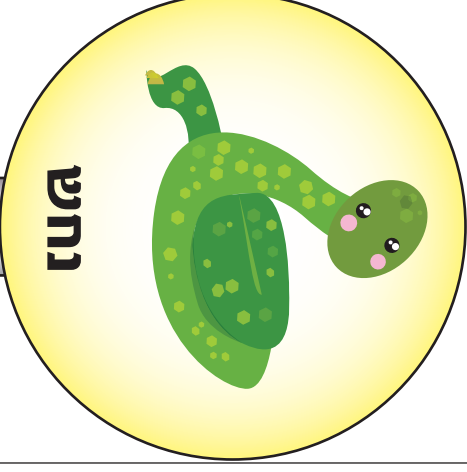
"מפתח חל"ב" - תכנית חברתית ערכית לבתי הספר היסודיים

התכנית פותחה במשרד החינוך באגף לחינוך יסודי והותאמה למגזר החרדי באגף לחינוך מוכר שאינו רשמי

עזרים למורה: מעגל קשרי פרט קבוצה - שיתוף והשתתפות

ג'

		נמל
		טלזו
		טלזו, ג'רפא
		נמל

